

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SAPTAMANAL

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe

se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor

un șir peti 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

O nouă biserică în Simeria

Ghiața și stânca sunt solide, dar în anume împrejurări ghiața se topește, iar stânca se macină. Această senzație am avut în Simeria, asistând Duminecă în 3 Noemvrie a. c. la sfințirea cu o solemnitate rară, prin I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, a bisericii ortodoxe din acea localitate.

Acest însemnat nod de căi ferate prin exploatarea de carbuni de pe Valea Jiului, era un ostrov puternic al stăpânirii ungurești, care a înființat această colonie cu case uniforme pentru impiegați, cu ateliere de mecanici, cu internate pentru ucenici, cu o școală primară de stat impertantă, în slujba maghiarizării și cu biserici — azi ale minoritarilor, cu casină, bibliotecă etc. Toată forța stăpânirii maghiare s'a topit ca ghiața în luna Aprilie, când fosta stăpânire s'a prăbușit și s'a urzit stăpânirea românească.

O seamă de ingineri inimoși ai nației noastre, în colaborare cu destoinicul preot, A. Lula, au început opera de naționalizare în colonia Simeria. Dela început s'au cugetat să zidească și o biserică ortodoxă, semnul prezenței și al permanenței stăpânirii naționale.

Din daruri și contribuții modeste s'a strâns un fond de o jumătate de milion lei, care însă prin prăbușirea micilor bănci provinciale s'a irosit.

Conducerea parohiei nou înființate s'a adresat ministerului de comunicațiuni pentru zidirea unei biserici și Casa Muncii s'a angajat să realizeze acest lăcaș de închinare. A trecut — firește — mult timp până la completa terminare a bisericii, pentru că această instituție de stat a fost angajată și la alte așezăminte pentru slujbașii căilor ferate, iar criza financiară, care bântuie de câțiva ani, a făcut să întârzie lucrările începute.

Frumoasa biserică ortodoxă din Simeria se înalță pe un întins platou între gară și șoseaua națională. În preajma ei se clădesc locuințe ale funcționarilor, birouri iar — cu timpul — vor urma și alte așezăminte pe seama mulțimii de angajați ai căilor ferate.

S'au concentrat la Simeria sute de slujbași cu familiile lor, din toate colțurile țării.

Biserica noastră va avea marea misiune de a-i unifica sufletește și a face să bată la unison sufletele lor. Pentru că fără acelaș izvor de inspirație și de disciplină națională și socială, muncitorimea e amenințată să cadă în mrejele propagandelor subversive, socialiste, sectare și antipatriotice.

Pentru un conglomerat muncitoresc, ca cel din Simeria, biserică este un prim factor de educație și de civism.

Elementul muncitoresc din atelierele căilor ferate e recrutat din rândurile țărănimii din jos, cu destulă soliditate morală. Dar procesul de transformare din condițiile vieții conservative țărănești într-o clasă uvrieră impun bisericii obligațiuni mari și imperative.

O colonie nu se formează numai prin zidiri de case, rezervoare de apă, de luminat, asigurare de condițiuni igienice. Ci în primul rând prin opera bisericii, care e chemată să formeze caracterul locuitorilor, să-i întrunească și să-i fortifice spre a putea rezista ispitelor. Biserica pregătește oameni de progres, și fără religie cetățeanul devine egoist, renitent și ileal.

Ziua sfințirii din 3 Noemvrie a. c. a pus în evidență marele aport al bisericii noastre asupra sufletelor. Impresionanta slujbă a sfințirii, prima liturghie a Arhiepiscopului nostru și predica rostită cu acest prilej mănecând din cuvintele Domnului: „*Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, că văzând faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru cel din ceruri*», din predica de pe munte — au produs o profundă impresie asupra închinătorilor.

I. P. S. Sa a adus mulțumiri Casei Muncii din București pentru jertfele aduse pe seama coloniei.

La recepțiile, urmate după slujbă, clerul nostru și autoritățile eclesiastice și civile au prezentat Inaltului ierarh omagiile lor.

S'a dat o masă pentru oaspeți și invitați, la care au toastat I. P. S. Sa pentru Maj. Sa Regele iar alți vorbitori pentru reprezentanții Casei Muncii și pentru autorități.

La vecernie, mulțimea de ostași din Oastea Domnului și-a desfășurat un bogat program sub conducerea reprezentanților sibieni P. C. Dr. Nicolae Popovici și G. Secaș. Iar seara după cină a urmat un festival artistic din partea corului venit din București al Casei Muncii, care a dat și răspunsurile liturgice în biserică nouă precum și de corul mixt din Simeria, de sub conducerea neobositului director școlar dl Jula. Intre punctele festivalului, P. C. Tr. Scorobeș a dezvoltat conferința religioasă asupra rostului religiei în lupta vieții.

Participanții au plecat dela sfințirea bisericii din Simeria cu convingerea că s'a săvârșit acolo un act memorabil menit a strămuta viața într-o regiune sufletească superioară, de unde pogoară încredere în puterile noastre și ajutor în frământările vieții.

T. S.

Vaticanul în slujba revizionismului unguresc

Foaia noastră a stat necontentit de strajă la căpătâiul intereselor vitale ale neamului românesc și ale Bisericii acestui neam. Și am fost totdeauna printre cei dintâi — dacă nu cei dintâi — cari am aruncat cu piatra în cei cari au lovit pe la spate în aceste interese. Fiindcă experiențe de veacuri ne-au învățat un mare adevăr: *Ortodoxia și rasa una sunt*. Lovind pe una din ele, o nimerești și cauzezi pagube și celeilalte. Apărând pe una din acestea, implicat acoperi cu trupul tău, cu râvna ta, cu peana ta existența celeilalte și o ferești de stricăciuni. Există însă în această țară, o anumită pătură de oameni ce-și zic «cu scaun la cap» cari, departe de-a se strădui să priceapă ascuțimea graiului nostru în asemenea împrejurări, ne pretind tăcere și îngăduință față de cei vinovați în veac de spărtura care ne-a scindat sufletește neamul. Ci iată că noi nu putem pricepe îndemnul lor — care adeseori se chiamă sudalmă — fiindcă aceiași oameni cari cred că animozitățile pe chestiuni de acestea ațâță spiritele în paguba bune liniște și-a propășirii țării, nu vreau să 'nțeleagă că tolerarea actualiei stări de lucruri — în ordinea politic-bisericească — ar fi însutit și înmiit mai

vinovată față de aceeaș bună liniște decât repetatele noastre avertismente de-a se intra în legalitate.

Ba mai mult: nu ne vom da pace nici o clipă până nu vom vedea trântite la pământ toate pietrele de poticneală presărate în calea bunului mers al unificării sufletești a acestui neam. Fiindcă, e cât se poate de logic să arunci din picior papucul care te roade, ca să nu mai schiopătezi... Fiindcă, mădularul care te smintește, trebuie — după o preînțeleaptă poruncă — să-l îndepărtezi dela tine, fără multă zăbavă.

E vreme îndelungată decând facem așa cum făgăduim să facem și deacum înainte în lupta ce-o ducem cu actul de pomină încheiat între guvernul regal al României și scaunul papal dela Roma, la 10 Mai 1927. Constatăm cu bucurie că încetul cu încetul am izbutit să asociem la lupta noastră tot mai multe tabere și tot mai numeroși ostași ai acestui neam care începe să vadă tot mai lămurit pierzania ce i se pregătește. Silințelor devotate ale episcopatului român s'au adăugat forțele proaspete ale entuziastelor legiuni alinate de Frăția Ortodoxă Română. Nume iluste din învățământul superior și dela Aca-

demia Română, au consacrat lucrări temeinice analizei, din punct de vedere juridic-bisericesc, Concordatului cu Vaticanul — căci de el e vorba — și au opinat pentru denunțarea lui, ca fiind în flagrantă contrazicere cu Constituția țării și cu Legea cultelor. (E ceeace au demonstrat, printre alții, dnii profesori universitari Dr. Onis. Ghibu, Dr. I. Mateiu, Dr. Romulus Cădea etc.) Ceva mai mult: diferitele consilii și comisiuni superioare din ministere, însărcinate cu studierea lui, au produs o seamă de acte cari toate declară concordatul ca vătămător statului român și conduc la denunțarea lui. Concluziile acestor documente, cărora nu li se va mai putea trage la îndoială competența, ar trebui să fie cunoscute de toți bunii români.

Fie-ne îngăduit apoi, să amintim bunilor noștri cititori că la cea de-a 10-a sesiune a congresului național-bisericesc — ținută la București, în zilele de 14—19 Octa. c. — dl deputat *Stelian Popescu*, directorul ziarului «Universul», a luat o atitudine din cele mai răspiccate, împotriva concordatului. A fost un semn că chestiunea n'a murit, că zilnic apar alți și alți convertiți la ideea de luptă împotriva acestui act făurit într'un ceas rău, ceas care a aruncat umbre, ce nu știm de-o mai putea să le șteargă timpul, pe cariera politică a atâtor nume ilustre ale vieții publice de după săvârșirea Unirii celei mari. Noi știm că bunul român și fiu al Bisericii neamului care e dl *Stelian Popescu*, mai este și președintele Ligii antirevizioniste române, care a făcut legământ solemn să vegheze la inviolabilitatea actualelor fruntării ale scumpei noastre patrii. Pe dsa și pe toți ostașii L. A. R. îi interesează în primul rând, alături de Biserică, destăinuirile pe cari le face neobositul academician dl profesor universitar O. Ghibu în recenta sa lucrare: *Nulitatea Concordatului dintre România și Sf. scaun* (Cluj, 1935, pag. LXII+88), cu care dsa își inaugurează publicația «Studii și documente privitoare la politica religioasă a României întregite». Destăinuirii cari au să alieze rapid și definitiv Liga antirevizionistă română la lupta de exterminare a concordatului. Căci iată că dl O. Ghibu, pe bază de documente — pe cari îi suntem recunoscători că le-a căutat și codificat aci — ajunge la concluzia că Vaticanul e direct amestecat în opera revizionistă a Ungariei, pe care a încurajat-o și-a susținut-o pe față, oridecâteori i s'a dat prilej. Revelațiile dsale sunt mult prea grăitoare, ca să nu culegem din ele câteva motive componente ale acelei dure simfonii cu care cărdășia iezuito-maghiară șantajază România.

Concordatul, opera Vaticanului — și a Ungariei

Ne întoarcem la vremea când se trata încheierea Concordatului. Ne spune și ne demonstrează dl Ghibu că ungurii din Transilvania și din

Ungaria, deopotrivă, au făcut cele mai fantastice eforturi pentru a determina Vaticanul să încheie acest concordat, care să servească, pe deoparte, scopurile lor politice, pe de alta scopurile de supremație ale Papei. La legația înființată de maghiari, după război, pe lângă Vatican — cu care Ungaria n'a încheiat nici un concordat și nici n'are de gând să încheie așa ceva — ei au dus ca consultor eclesiar pe călugărul benedictin Iustinian Serédy. Omul acesta, capabil, instruit, plin de o neostoită râvnă pentru cauza poporului maghiar, a izbutit să câștige cu talentul său grațiile Cardinalului Gasparri, care i-a încredințat o seamă de misiuni importante. În același timp, Serédy a fost însărcinat de Primatul Ungariei și de guvernul maghiar cu reprezentarea intereselor diecezelor maghiare pe lângă sfântul Scaun. Printre aceste dieceze erau în primul rând cele din «teritoriile ocupate» și în special cele din România.

Serédy și-a alcătuit un întreg program de lucru pentru cauza Ungariei reduse de războiul mondial la granițele ei firești. Întâi de toate, a adus la Roma și a plasat în diferite slujbe câțiva catolici militanți de-acasă, ca marele orator și misionar iezuit Bela Bangha, pe călugărul dominican Szabó Szadok, pe Anton Butykai și Dr. Francisc Monay. Această echipă avea consemnul să strige dela centrul catolicismului mondial nedreptatea ce s'a făcut Ungariei prăbușite. Cum au înțeles să tragă apa la moara lor și pe noi să ne tragă pe sfoară, când se duceau tratativele pentru încheierea concordatului, ne lămurește documentul de mai jos. Cu o finețe și o șiretenie cum numai cei mai iscușiți farseuri o posedă, unghurii s'au năpustit asupra concordatului, simulând o bine deghizată împotrivire. Numai atât!

1. Intr'adevăr, în 15 Iunie 1929, Dr. Fr. Monay, care acum ajunsese în cercurile papale, scria unei înalte fețe bisericești din Ungaria:

«In ce privește opoziția ziarelor (maghiare), cred că-ți aduci aminte de istoricul ei. Cercurile competente au dorit în acel timp ca catolicii să se plângă puțin și să dificulteze Concordatul, ca ortodocșii să nu creadă că el asigură rezultate șoviniste și catolice.

E limpede ca lumina zilei.

2. Aceiași misionari ai revindicării maghiare, cuibăriți la sânul ocrotitor al Sf. Părinte Papa, au pus pe roate o mare mișcare filo-maghiară în lumea întreagă.

Bela Bangha scria despre aceasta, în Katholikus Elet, din Satu-mare, la 22 Iunie 1934, sub titlul « Internaționala catolică », următoarele: « Foi catolice din străinătate, d. e. America din New-York, încep să scrie despre noi articole foarte simpatice. În cursul anului din urmă ni s'au adresat în mod special, în același scop, celebriți olandeze, americane, spaniole, franceze și polone, cu intenția să ne studieze instituțiile catolice (între cari și presa). Din nenorocire, particularismul limbii noastre este o piedică în calea contactului nostru cu lumea mare. Dar, slavă Domnului, că avem noi destui oameni cari cunosc limbi străine și cari au și o cultură mondială. Să lase aceștia la o parte orice altă ocupațiune; să se emancipeze de sub oricare altă treabă, oricât ar părea ea de importantă și să plece să înjghebeze Internaționala catolică. Ar ajuta în mod uriaș soarta maghiarismului și poate și întreg universul bolnav ».

Apelul n'a rămas fără ecou. Ne-numărați revizionisti unghuri au plecat în toată lumea, ocrotiți de rasa călugărească, să ceară dreptate pentru Ungaria mutilată. Și cu ei, tot apa-

rul necesar unei propagande inteligent — nimic de zis! — organizată.

Aceștia sunt beneficiarii Concordatului, — nu noi!

...Și Papa Pius XI

Îți vine nici să nu crezi. Ce-o fi căutând în calculele secrete ale papei cea drăgăstoasă purtare de grijă pentru mutilata (??) fiică Ungaria? De unde pretenția de a face și desface hotare de țări la « Vicarul Fiului lui Dumnezeu »? Sunt ecouri întârziate din pofta lumeștilor măriri ale înaintașilor, ecouri căzute într-o lume care nu mai tremură sub teroarea Inchiziției. Destul că sprijinul său neliniștește stătele succesoare ale găunoasei monarhii austro-ungare. Până când?

Dnul Ghibu merge mai departe, când afirmă că « dacă Italia manifestă de câțiva ani încoace o politică filorevizionistă și filo-maghiară, aceasta se datorește în mare parte tot influenței primite dela sfântul Părinte ».

Dăm câteva fapte, de... « muștră ».

1. Cu prilejul serbărilor anului sfânt, la Budapesta, în 1926, episcopul militar Zadravetz, un fanatic dușman al Românilor, spunea de pe amvon: « Să mergem la Roma, căci dacă este cineva care are ce să recapete, apoi noi unghurii avem ce recăpăta... Am fost noi de mulțori la un loc cu popoarele lumii, astfel la Trianon și la alte ocazii, dar acolo nici odată n'am căpătat nimic, ci numai am pierdut câte ceva. Dar, la Roma va fi altfel: acolo va vorbi Dumnezeu, Domnul noroadelor, — acolo va vorbi Domnul atotputernic al popoarelor și națiunilor, care va spune: Dacă vreți iertare de păcate, dați îndărăt proprietățile răpitate pe nedrept... » Intr'adevăr, zecile de mii de pelerini unghuri cari au mers la Roma în 1926 spre a auzi pe « Dumnezeu » hulind Trianonul, au fost binevenți de papa cu astfel de cuvinte:

« Mă bucur foarte de voi, cari veniți din țara Sf. Ștefan, pe care Papa Silvestru II a dăruit-o cu coroana sfântă, a cărei cruce — precum obișnuiesc să zic — s'a plecat, ce e drept, dar nu s'a rupt... Cunosc această țară, din călătoriile mele... cunosc alipirea ei către Sf. Scaun, alipire pe care nici vitregitățile vremii, nici mutilările, nici împărțirile n'au putut-o înfrânge... »

Mai departe: « Ați venit 13.000 de inși din Ungaria mică... » Apoi Sf. Părinte a binecuvântat pe toți cei strănși în jurul steagului menit să ducă la biruință conștiința națională... și să facă Ungaria din nou mare și fericită.

Auzind unele ca acestea, s'a stărnit între unghureștii fii ai papei multă voie bună. Și au cântat tare imnul național unghuresc: Isten áld meg a magyart (Doamne binecuvântă pe maghiar), sub sfințitele acoperișuri ale Vaticanului. Iară papa nu s'a oprit cu poznele acilea. Căci

3. a impus nunțiului său papal la Budapesta, Mgr. Cesare Orsenigo, s'o rupă pe unghurește ca să le grăiască nepoților Sf. Ștefan pe limba lor când aceștia îl primeau și-l conduceau la gară în ritmul cadentat al « Crezului maghiar », care, precum ne lămurește dl Ghibu, nimic a face nu are cu Crezul niceo-constantinopolitan ci cu tratatul dela Trianon.

4. La intervenția ex-impărătesei Zitta, zelosul călugăr Iustinian Serédy a fost ridicat deodată la rangul de Cardinal și Primat al Ungariei. Cu prilejul hirotoniei sale, efectuate la Roma, în prezența a câtorva sute de magnați unghuri, s'a petrecut un act politic de pomină. Redăm după lucrarea citată (pag. LII—LIII):

« Noul cardinal înaintează spre Sf. Părinte și, după obiceiul străvechiu, îi oferă două lumânări aprinse, o pâne aurită și una argintată și două butoașe (în miniatură) de vin. Pe altar s'a pus

pe aceste obiecte sfințite « Justiția » maghiară, — simboiul implorării și al căutării dreptății unghurești! »

După sfințire, Papa a dat un dejun festiv în onoarea Primatului maghiar. « Monseignorii bătrâni își vâră capul unul într'altul, mirându-se de așa ceva. Nu-și amintesc de vreun caz similar! » — La masă, Papa a închinat paharul său vin de Tokay în onoarea Ungariei. « De așa ceva, nici cei mai bătrâni demnitari ai Curții nu-și aduc aminte ».

După dejun, delegația maghiară a fost primită de Primat, care i-a mulțumit pentru omagiul adus din partea « tuturor catolicilor maghiari dinlăuntru și din afara granițelor maghiare », declarând că vrea « pacea, dar sprijinită pe dreptate... pe dreptatea noastră milenară, pe dreptatea maghiară. Numai atunci va fi pace ».

A doua zi, Primatul însoțit de delegația maghiară s'a prezentat în audiență la Papa, unde a ținut un discurs în care spunea că delegația prezentă reprezintă « Ungaria catolică și pe toți unghurii ». Și adresându-se Papei: « Ajută-mi în greaua mea misiune... de a colabora la reclădirea scumpei mele patrii ». Li răspunde Papa: « Știu că reprezentați cu admi-

rabilă totalitate pe fiii mei iubiți maghiari... reprezentați toate clasele națiunii maghiare... Binecuvântarea noastră se coboară asupra a tot și asupra tuturor acelor, la cari în momentul acesta vă gândiți și cu care sunteți una. Binecuvintez... munca și întreprinderile voastre, problemele, interesele, dorințele și speranțele voastre (visioni et previsioni)... Primatul vostru pleacă. Cu inima însă rămâne lângă Noi și cu el veți fi aici voi toți unghurii, întreaga Ungarie, fiindcă știu foarte bine că voi todeauna sunteți romani ».

Ne oprim aici, sfătuind pe cetitori să completeze cele expuse cu lectura cap. 12 și 13 din cartea dlui Ghibu.

Cred că suntem în clar. Cu asemenea « puteri » am încheiat noi Concordatul care a fost încheiat așa cum s'a încheiat. Sau, ca să fim mai precizi, vorba dlui Z. Păclișanu: « modul în care s'a tratat și încheiat Concordatul a fost — o porcărie ».

Mă mir că nu se umflă Tibrul — și Târnavele...

GRIGORIE T. MARCU

Religia în școala secundară

Anul școlar 1935—36 s'a început cu programe analitice nouă, cu manuale nouă și cu îndrumări ministeriale deosebite de cele din trecut.

Circularele ministeriale și interviurile dlui ministru C. Angelescu insistă să se poarte mai multă grijă de educația religioasă și morală a tineretului școlar. « Educația religioasă să meargă mână 'n mână cu educația morală... » (Tribuna Școalei a. II Nr. 22) spune dl ministru. În circulara Nr. 163.893—935: « Invățământul în școala normală trebuie să fie în esență educativ... elevii se vor instrui prin acțiune ».

A început deci să constate și Onor. ministru al instrucțiunii, că școala secundară în vremea din urmă — cam dela unire încoace — a renunțat la atributul de școală educativă, și se încearcă o revenire.

Intenția aceasta laudabilă nu poate rămânea însă numai pe hârtie. Trebuie realizată cu tenacitate prin o mulțime de măsuri convergente spre scopul fixat de mult de pedagogie. Altcum rămâne vorba frumoasă, dar numai atât. Și de vorbe românilor e sătul.

Faptele de început de an nu ne prea lasă să întrezărim, că schimbările introduse ar avea darul să modifice mai esențial și în bine și felul de a fi al școlii secundare de până acum. Să exemplificăm cu Religia.

Programa analitică din 1935 pentru Religie fixează următorul număr de ore: *clasa I—VI câte 2 ore, cl. VII și VIII câte o oră la săptămână, total deci 14 ore.* S'ar putea zice: acceptabil. Programa pentru licee s'a trimis liceelor în August. Școlilor normale li s'a promis una deosebită. Până azi încă n'a sosit. Li s'a trimis însă circulara Nr. 163.895—935 prin care se arată ce se va lua la fiecare materie. La Religie se spune: « Se va urma programa din anul 1935 a școalelor secundare pentru clasa I—VII inclusiv; în cl. VII: conferințe apologetice și secte religioase; în cl. VIII predici în orele libere după amiază ».

Vine aplicarea acestor dispozițiuni. Incepe desiluzia. La licee nu se admit câte 2 ore de clasă pe săptămână decât pentru clasele I, II, III și IV, iar dela V—VIII câte 1 oră. La școlile normale nici atât. Lor nu li se acordă în orar decât două ore pentru clasele I, II și III, iar pentru clasele IV, V, VI și VII câte 1 oră; în clasa VIII normală nici o oră de Religie. Prin repartitia de ore s'a admis deci săptămânal pe seama religiei în licee 12 ore, iar în școala normală 10 ore, deși numărul de clase e același.

Este adevărat, că la « observațiuni » în josul paginei cu reprezentarea orelor pe specialități pentru școala normală se spune: « Se adaogă 5 ore de educație religioasă, din cari 3 la biserică și 2 în după amiezile libere ». După amiezile „libere“ însă nu pot fi libere, ci ocupate cu diferite „comunități de muncă“, fanfară, cor, material didactic, cercetășie, străjerie, premilitarie și practică agricolă. Ce vor fi cele 3 ore la biserică Dumineca și sărbătoarea? Nu stau de fapt elevii 2—3 ore la serviciu? Se înțeleg acestea sau alte trei peste acestea? Aceste cinci ore de educație, lăsate la bunul plac al conducerii școlii și al profesorului de religie pentru cele mai multe școli normale nu vor însemna mare lucru.

Prin urmare:

1. Insuș ministerul instrucțiuni n'a respectat programa analitică, reducând arbitrar numărul orelor destinat materiei, care are prin excelență menirea de a face educație religioasă și morală;

2. Tocmai pentru epoca criticistă a tinerilor s'a fixat pentru Religie numai câte o oră (fără a reduce și materia programei analitice); pentru ceice au experiență la catedră e lucru cunoscut, că materiile cari se predau numai o oră săptămânal, oricât de bine s'ar preda, nu dau rezultatul dorit și toți ceice propun astfel de materii declară, că ar fi mai bine să se scoată cu totul din școală;

3. Pentru clasa VIII a școlii normale nu s'a pus nici o oră de Religie, deși învățătorii se trimit deadreptul în viață, la o vârstă nu prea coaptă, și în mijlocul unei populații rurale profund religioasă și cu nesecate izvoare de simțire creștină.

Aveam dreptate să spun, că intențiile sunt laudabile, dar măsurile de aplicare detestabile.

Cercetând programa analitică cu privire la materia preconizată, deși e programă nouă n'aduce îmbunătățiri. În unele privințe s'ar putea spune, că o strică pe cea din 1929.

În clasa I se ia T. V. și T. N. Testamentul vechiu e comprimat în câteva lecții de așa natură, că Religie și deci educație nu se poate face. Nu se poate face decât istorie laică pe baza Sf. Scripturi. Cum se va putea prelucra lecția a 3-a b. o. în lecție cu miez educativ, cu concluzii dogmatice sau morale, cu aplicațiuni educative, dacă într'o singură oră ai să examinezi lecția din ora trecută și să tratezi în cea nouă pe: « Cain și Avel; Noe și potopul; turnul Babel »? Sau: « Iacob și Iosif. Strămutarea în Egipt (Profeția lui Iacob) » în lecția a V-a? Sau: « Inteme-

ierea regatului. *Saul și David*" în lecția 9-a? Cum se poate scoate din asemenea lecții dovada purtării de grijă a lui Dumnezeu, roadele harului divin, eternul uman, povățuirea morală? Cu asemenea lecții, intelectualul nostru va mai înțelege ceva din cele ce se citesc și se fac în biserică? Mai are învățământul religios din școală ceva comun cu biserică?

Dece nu s'a lăsat în cl. I numai Testamentul Vechi, cel care a îmbiat popoul nostru atâta înțelepciune practică pentru viață?

Viața și faptele Mântuitorului, tot cu interpretări, era material potrivit pentru cl. II. I se mai adăuga vreo 10 parabole și predica de pe munte și aveam toată materia într'un tot bine încheiat și admirabil de bine întocmit pentru prelucrare. Așa s'au trecut în clasa a doua numai parabolele, câteva fapte și predica de pe munte.

Învățământul istoric la Religie e cât se poate de rău prevăzut în programă. *Faptele apostolilor*, din cari se scot o mulțime de noțiuni întâmpinate de elev și în viață la tot pasul, în cari se găsesc exemple de impunătoare atitudini religioase și morale, cari fac admirabilă trecere dela Biblie la istorie, sunt aproape neglijate. Nu face apoi nici o amintire de sinoadele ecumenice. Nimic despre marile erezii. Nimic despre cruciate. Nimic despre reformațiunea, care provoacă și în viața noastră bisericească schimbări atât de însemnate. Nimic despre căderea Constantinopolului și urmările acestei căderi asupra bisericilor ortodoxe. Din ce se va vedea: când au lucrat creștinii bine, când au lucrat rău, când au zidit la împărăția lui Dumnezeu, când au dărâmat-o în suflete și pe fața pământului? Cu ce li se va întâri voința de solidarizare prin dogmă sub aripile bisericii, prin ce fapte vor fi învățați să cugete creștinește și în senz ortodox? La întocmirea programei analitice pentru istoria bisericii universale nu s'a avut în vedere nici istoria bisericii românești, care se va lua în clasa următoare.

Istoria Bisericii Române din cl. IV secundară are prevăzut pentru cele 2 ore la săptămână (ce se va face acum în 1 oră?) un material potrivit pentru ceice vor să învețe cum se creiază din documente istoria, nicidecum pentru a face religie și educație religioasă-morală.

N'am scris acest articol mai curând, deși intenționam de mult să-l aștern pe hârtie, tocmai pentru a face câteva încercări cu noua metodă, numită de unii monografică. Rezultatul: lamentabil. În clasa IV secundară elevul nu e obișnuit cu stilul documentelor, cu poliloghia lor, cu arhaismele lor; aproape fiecare cuvânt trebuie să-l explici; ai cetit documentul și vrei să-i faci rezumatul, să-i scoți esența: descurajezi elevul, fiindcă nu poate rezuma, n'a înțeles nimic. Ba-i mai dai și *texte latine* — așa cere programa — unor elevi, cari abia atunci sunt la începutul învățaturii de latină. Am încercat altfel. Le-am cetit eu documentul, intonând mai apăsat părțile, cari dau înțelesul lui; abia câțiva s'au ales cu ceva. Rezultatul care e? Cel prevestit de dl profesor Dr. I. Lupaș. Cel prevestit dela Radio, conferință publicată apoi în foiletonul „Universului”, și cel arătat tot de dsa în marele congres național-bisericesc din anul acesta dela București: dezastrul învățământului religios la istoria bisericii românești și pierderea vremii cu lucruri străine de firăa elevului-copil de cl. IV secundară, atât pentru profesor cât și pentru elev.

Dar pe lângă metoda nepotrivită și streină de scopul religiei în școala secundară, programa are și omisiuni, cari urmăresc un țel nemărturisit și de osândit. În *Istoria Bisericii Românești* din școala secundară nu e loc și pentru istoria bisericilor din provinciile alipite. După autorul anonim al programei analitice, care îmi pare o persoană foarte străină de școala secundară, provinciile n'au istorie. Tot ce s'a făcut pe lume, s'a făcut numai la București și Iași cu anexele lor provinciale. În schimb ne vom pierde în descifrarea de documente despre viața unui mucenic din Durostor, în a unui Sava Gotul, a unui Bretanio din Tomi, citind minee, prefețe

de ale lui Coresi, și nu vom aminti nimic despre Ilie Ioreste, Sava Brancovici ș. a. și vom da abia câteva „știri” despre mănăstirile distruse din Ardeal, despre preoții și credincioșii prizonieri pentru credință, și ceva despre Șaguna. Iar celelalte provincii n'au drept nici la atât.

Aceasta este partea cea mai nouă, dar și cea mai puțin norocoasă din programa în vigoare. Dacă se reduceau puțin datele istorice, anii și numirile din manualele după programa veche, mult superioară celei nouă, s'ar fi făcut operă mai mult decât utilă.

La celelalte clase sunt mai aproape de realitatea psihologică, religioasă și bisericească. Nu știm însă cum se va aplica în câte o singură oră.

Am înainte și vreo câteva din manualele cele nouă. Unele le-am primit chiar din August. (Mult m'am mirat când s'au putut lucra și tipări, dacă programa s'a publicat și trimis școlilor abia în August c.).

Ce distanță mare dela manualele de acum 12—14 ani! Autorii își dau silință să le facă cât mai atractive, cât mai îngrijite, cât mai bogate. Nizuință, care merită toată încurajarea!

Se păcătuiește însă consecvent împotriva cerințelor pedagogice cu privire la un bun manual. Toate sunt prea încărcate. Depășesc programa analitică prin mulțimea datelor, prin lecturi, prin explicații, cari n'au locul în manual. Profesorii trebuie să-și piardă vremea cu ridicarea părților, cari să se șteargă. Cum cadrează atunci aprobarea cu îndrumările Onor. minister al instrucțiunii din circulara Nr. 163.893—935? Acolo se spune: „Lecțiile din manuale vor rezuma numai observațiunile și constatările făcute de elevi...; în loc să citească în manuale vor citi în realitate... Se aprobă însă cele mai grele la cântar!

Intre toate manualele, am găsit unul, care merită să fie relevat. E manualul de *Istoria Bisericii Române* întocmit de dl profesor universitar Dr. I. Lupaș. Dsa a încercat să suplinească lacunele programei analitice. A dat lecturilor rolul lor de auxiliare ale materiei și n'a abuzat de ele ca alte manuale, punând și ce se potrivește și ce nu se potrivește (Intr'un manual de cl. IV un autor pune la lecția despre activitatea sf. apostol Andrei, amintirile lui Vasile Alexandri despre cecele se făceau în noaptea sf. Andrei în copilăria poetului, apoi la altă lecție, vă rog notați: de istoria bisericii românești, edictul dela Mediolanum al lui Constantin cel Mare și traducerea din Eusebiu a arătării semnelor crucii pe cer aceluiaș împărat; oarecare va fi legătura acestora cu biserică românească?). A făcut dreptate și provinciilor arătând câte ceva și din istoria bisericească a lor. E adevărat că acestea l-au silit să încarce manualul. Ceeace ne stoarce recunoștința e însă și faptul, că întocmindu-l nu s'a gândit numai la știință, ci și la elevi, cari au să învețe și adeseori nu știu alege ce să învețe. Variind litera, prin caractere cicero a scos la iveală ceace constituie istoria cl. IV secundară și care trebuie învățată. Și de data aceasta dl Lupaș se dovedește nu numai un vestit descifrator al trecutului nostru bisericesc, ci și un pedagog iscusit și un conștient apărător al dreptății, recunoscând fiecăruia și fiecăruia ținut ce este al său și care grăiește, mai mult și inimilor tinere din partea locului, făcându-le educație.

Un cuvânt de recunoștință din partea profesorilor de religie și din partea Bisericii se cuvine dlui profesor universitar Dr. I. Lupaș și pentru meritul de a fi singurul om de școală cu autoritate care a arătat hotărât fără reticențe și infierând greșelile ce s'au comis față de învățământul religios din școala secundară. Pentru apărarea acestui scump mijloc educativ și adeseori singurul cu efect, n'a pregetat să scrie memorii către Onor. minister al instrucțiunii, către I. P. S. Sa Patriarhul țării, să conferențeze la Radio, să scrie adrese către profesorii din țară, să informeze opinia publică prin ziare, să ridice cuvântul și în fața celui mai înalt for bisericesc, în

Probleme-Recensii-Comentarii

Revistele, folositoare și instructive, *Viața Ilustrată* și *Țara Bârsei*, conduse cu multă muncă și pricepere, au apărut, cea dintâi pentru Noemvrie, a doua pentru Noemvrie-Decemvrie 1935.

Viața Ilustrată aduce bogat și variat material în proză și versuri, datorit dlor: O. Goga, L. Bologa, A. Nanu, P. Possa, Gr. T. Marcu, Horia Petra-Petrescu etc. Cronică literară, cronică internă și externă, numeroase ilustrații, întregesc numărul de acum al valoroasei reviste sibiene.

Țara Bârsei are de asemenea un apreciazabil sumar, cu articole bine scrise, între care mai multe sânt închinare memoriei unui „ziditor de suflete” care a fost directorul liceului nostru dela Brașov, V. Onițiu, răposat înainte cu 20 de ani. Colaborează la acest număr dnii: Horia Teulescu, D. Lăpădat, C. Mușlea, Păr. Oct. Popa, Dr. A. Sulică, I. Colan, Al. Lascarov-Moldovanu, Ecaterina Pitiș etc. Pe câteva pagini sânt reproduse interesantele însemnări ale lui V. Onițiu, din 1904, despre concertul Reuniunii de cântări din Brașov, dat în Castelul Peleş și dirijat de Gh. Dima, — însemnări păstrate în arhiva familiei brașovene Branicse. —

Apropiindu-se sfârșitul anului, cititorii nu vor uita să-și înnoiască abonamentul la merituosele noastre reviste, și să ceară stăruitor abonarea lor și la cafenele și restaurante.

„Să nu luăm în deșert fenomenul mistic-religios”. Duminica trecută a conferențiat, la fundația „Carol I” din București, ilustrul profesor Dr. Gh. Marinescu vorbind despre „Lourdes și Maglavit”, două localități îndepărtate și despărțite prin distanță, prin granițe, munți și râuri mari și totuși în ambele localități s'au petrecut și petrec fenomene de ordin psihologic și moral care au între ele o afinitate specială.

Savantul profesor, continuând, a spus: Fără îndoială că la Lourdes și Maglavit avem a face cu un misticism religios în care inconștientul dinamic joacă un rol însemnat.

Fenomenul Bernadettei că și al lui Petru Lupu se explică prin activitatea inconștientului dinamic, creator. *Sufletul lor avea intuiția divinității, căci prin simpatie și credință vedea pe sfânta Fecioară și pe Dumnezeu în care inima lor credea, fiindcă îi iubeau. Intuiția religioasă purcede din inconștientul dinamic și din intuiție.* În manifestările sentimentului religios, ideea intelectuală trece pe planul al doilea. Este ceva nedefinit care trece dela viziunile inspirațiilor la credincioși. Creația vizionarului religios corespunde unei viziuni lăuntrice care pune în comunicare existența spirituală cu viața profundă.

Cu credința inconștientul dinamic are o putere covârșitoare care ridică la oameni, cu temperamentul mistic și religios, energia nervoasă pe deoparte, iar pe de altă parte dă un simțământ de destindere și de mângăiere. Este vorba dar de ridicarea potențialului psihic al individului, dându-i puterea de a face lucruri mari.

Se creiază o viață sufletească deosebită al cărei conținut e religios, iar conți-

fața Congresului național-bisericesc dela București. O risipă nobilă de energie pentru o cauză a Bisericii și a binelui acestui neam, care impune și dă exemplu.

Oare avea-vor Bucureștii urechi de auzit? Până acum nu se pare. Dacă Bucureștii laici nu vreau să audă, să audă măcar Sf. Sinod și să pretindă neîncetat repararea greșelilor. Să se dea Religiei în școala secundară de orice categorie câte 2 ore de clasă până la ultima clasă, inclusiv aceasta, și să se îndrepte programa analitică acolo, unde mâni nepricepute n'au știut ce fac.

Altcum, ce folos de intenții bune și de circulare frumoase?

Protoieru Gh. Maior
profesor secundar

nutul intelectual al ideii religioase se impune judecății și reflexiunii.

Procesele care compun inconștientul dinamic nu se pot explica prin legile obișnuite și nu sunt niște varietăți ale inconștientului automatic. Acesta din urmă repetă, celalt creiază.

Pentruca inconștientul dinamic să dea tot ce poate, conștiința trebuie să sintetizeze și să utilizeze forțele pe care el i le pune la dispoziție; această sinteză, luminată de o atenție puternică și o voință creatoare, se întâlnește și în opera oamenilor geniali.

Voi vorbi cu altă ocazie despre mecanismul psiho-filosofic al misticismului, deși dela început trebuie să afirm că cunoștințele noastre nu sunt prea precise spre a lumina complet procesele care au loc în dinamismul inconștientului mistic sau religios. *Trebuie însă să spun că e o greșală dacă credem că religia ar fi rezultatul unei fantazii morbide sau ar avea o origină ireală.* Faptul că religia s'a manifestat ori când și ori unde pe pământ, la oameni de orice treaptă culturală, persistând în orice stadiu al științei și resistând la orice persecuții, ne arată că misticismul care este la baza religiei, este un fenomen adânc înrădăcinat în sufletul omenesc și are la bază morala. Sentimentul religios ne duce la fapte mari, altruiste face viața suportabilă, mângăie pe nenorociți, dă speranțe.

Misticismului și religiei datorim marile opere în domeniul sculpturii, picturii, arhitecturii și literaturii. Nu mai vorbim de muzica sacră.

Să nu luăm în deșert fenomenul mistic-religios. Să ne gândim la cuvintele lui W. James: „Nu e nimic mai stupid decât a trata ca inexistent un fapt psihologic, numai fiindcă nu putem să-l simțim noi. Să ne păzim de a cădea în această greșală, cum se întâmplă cu unii oameni culți care nu înțeleg nimic altceva decât știința oficială”.

Așa a vorbit despre Maglavit profesorul celce l-a văzut și a fost la fața locului.

Cei stăpâniți de îndoială își urmează în unele gazete campania împotriva minunilor din satul, a cărui faimă a trecut de parte peste granițele țării.

Gazetele noastre comuniste își pun bucuroso coloanele la dispoziția lor, — apărarea necredinței făcând parte din programul de muncă al acestor foi, — la care s'a alipit, dacă nu ne înșelăm, o singură foaie bisericească: „*Onirea*” mitropoliei blăjene.

Problema restaurării episcopiei ortodoxe române din Timișoara este documentat expusă în noua broșură a mult activului paroh dela Jimboalea, Pr. *Gheorghe Cotoșman*, publicată sub titlul de: „*Restaurarea Episcopiei Timișorii*”, *Testamentul lui Șaguna*, — *visul bănășenilor*”.

Broșura, tipărită la Timișoara, cuprinde, într'un mănunchi, interesante articole ale autorului, apărute anul curent în diferitele reviste și purtând titlul de „*Românii ortodocși din Bănat cer reactivarea Episcopiei din Timișoara*”, — conform testamentului providențialului mitropolit Andrei Șaguna, care prevede și restaurarea acestei episcopii.

Cerc pastoral. — Luni 14 l. c., la sărbătoarea Cuvioasei Paraschiva, credincioșii parohilor Țopa și Boiu, protopopiatul Sighișoarei, au trăit clipe înălțătoare.

S'au strâns, într'un cerc pastoral: P. C. protopop Em. Stoica, preoții Ioan Danilă (Boiu), Aurel Zichil (Țopa) și Simion Radu (I. G. Duca), cu scop de a târnosi biserică din Țopa, căreia i s'a făcut reparațiuni radicale și de mare folos, prin străduințele parohului local

Încă de dimineață, biserică devine neîncăpătoare, veniseră credincioși mulți din jur: Boiu și Vânători, cari

într-o atmosferă de evlavie, ascultau utrenia, sfințirea apei, târnosirea și sf. liturghie, cu răspunsurile frumoase ale tineretului.

Cu această ocazie a predicat P. C. protopop Em. Stoica, despre însemnătatea sfintei biserici, loc de tezaurizare a bunurilor mari spirituale, după care însetăm.

La binecuvântarea adusă de P. C. Sa dela I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, răspunde părintele A. Zichil, apoi se stropesc credincioșii cu apă sfințită și se ung cu untul de lemn.

După masă, la ora 3, aceiași trec în parohia Boiu. Terminată vecernia în biserică mare, plină de popor, se face sfințirea apei, apoi sfântul Maslu.

La sfârșit a predicat părintele Simion Radu despre însemnătatea rugăciunii ca hrană sufletească.

Părintele Dănilă mulțumește în numele parohienilor. Dar.

In memoriam. — În umbra salcâmilor la marginea drumului pe hotarul comunei Valea-Lungă, județul Târnava-mică, în cântecul monoton al trenurilor își dorm somnul de veci treizeci de eroi jertfiți pe altarul patriei. La gara Hususău, azi Valea-Lungă, și-au aflat moartea striviți de trenuri, în urma ciocnirii în ziua de 27 Decembrie 1916.

Dupăce atâți ani mormântul acelor eroi n'a fost împodobit decât doar cu o cruce simplă, dl primpretor al plăsii Valea-Lungă prin muncă stăruitoare a reușit să le ridice un monument, și o troiță, a căror sfințire s'a făcut în 20 Octombrie 1935, cu mare asistență.

Încă din zorii zilei mulțime de oameni îmbrăcați de sărbătoare se îndreptau spre locul serbării.

La ora 10^{1/2} au sosit reprezentanții autorităților printre care am remarcat pe dl prefect al jud. Târnava-mică, Precucernicii protopopi I. Crăciun dela Mediaș, delegatul I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului, Gh. Oprean dela Diciosânmărtin, maior Bărbulescu, comandantul cercului de recrutare al județului ș. a.

La ora 11 a. m. s'a început sfințirea apei, a monumentului și troițe, și parastas.

Seria cuvântărilor o deschide P. C. protopop Gh. Oprean în numele bisericii ortodoxe române, și o încheie dl prefect Simion Gizdavu mulțumind tuturor pentru ajutoarele date și pentru participarea la măreața exprimare a legăturii noastre cu ceice s'au jertfit pentru noi. Un participant

Exces de zel și — nepricepere. — Autoritățile școlare superioare din țara noastră binecuvântată au avut gândul foarte înțelept să dispună ca tineretul școlar să fie dus, în mod obligator, în fiecare Duminică și sărbătoare religioasă la biserică.

Dispoziția aceasta, — de alt fel aplicată și în școlile din străinătate, — a scos din sârte pe un domn de ai noștri, care într'un număr recent de gazetă cotidiană își iscălește calitatea de „conferențiar universitar”, și declară că dispoziția luată de ministerul instrucțiunii este un mijloc de constrângere, pus în slujba intereselor personale și împotriva interesului obștesc, — un mijloc care va promova „tâmpirea și animalizarea deplină a nației”...

Copiii nenorociți — scrie conferențiarul nostru — vor trebui să-și peardă (?) și diminețile Duminicilor și ale numeroaselor sărbători, ducându-se la biserică (!), în loc „să-i plimbăm la aer curat, sau să-i ducem la muzee ori concerte, sau să-i trimitem pur și simplu la joacă”...

Porunca nouă a ministrului instrucțiunii este considerată prin urmare ca „o nouă ofensivă a obscurantismului”...

Din nenorocire însă elucubrația este total greșită și tocmai contrarul afirmărilor este adevărat: statul, național ortodox al României, n'are absolut nici un motiv de a dușmăni biserica și a proceda, conștient sau inconștient, la slăbirea poziției și autorității ei, ci interesul superior al statului

este să susție și să sprijinească activitatea morală și națională a bisericii.

Ceice încearcă a tulbura aceste raporturi de armonie între statul și biserica noastră, aceia nu prea știu ce fac. Ear cu ceice tot mai socotesc, că biserica a devenit astăzi un anacronism, n'avem vorbă de pierdut.

In ziua Sfinților Arhangheli, clerul și poporul nostru, neclintiți în credință față de Tron și Dinastie, au sărbătorit onomastica și aniversarea a 14 ani de vârstă, a Marelui Voevod Mihai, moștenitorul tronului.

S'au înălțat, și la acest prilej, fierbinți rugăciuni către Atotputernicul Dumnezeu pentru sănătatea și fericirea tinerului vlăstar al Dinastiei române.

Călăuzit de Augustul său Părinte, Prințul nostru, deștept și frumos, întruchipează nădejdea de mâine a neamului și a bisericii Sale. —

În catedrala mitropolitană din Sibiu serviciul religios, pentru sănătatea și îndelunga viață a Marelui Voevod Mihai, s'a săvârșit la ora 11 din zi din partea preoțimii catedralei în frunte cu P. S. arhieru Vasile, vicar arhiepiscopesc.

Au asistat la sărbătorire I. P. S. Mitropolit Nicolae, reprezentanții autorităților locale, tinerimea școlară și mulți alți credincioși.

Sfințirea bisericii ortodoxe române din Turda

Una dintre cele mai frumoase biserici, clădite în Ardealul desrobit, se înalță astăzi falnică în țara moșilor, în Turda, în cetatea care ne amintește suferințele cumplite ale trecutului neamului nostru. Acolo s'a decretat la anul 1567 cultul bisericii ortodoxe ca nerecunoscut și abea tolerat, și s'a recunoscut libertatea religioasă a celor trei culte: romano-catolic, protestant, și unitar. O bisericuță smerită, într'un colț al orașului, mărturisirea smeritilor, impuse de-a lungul veacurilor, credincioșilor prigoniți ai ortodoxiei.

Cu atât mai grăitoare este acum marea bucurie a turdenilor ortodocși, cari își văd înălțată biserica măreață pe strada principală a Turzii, în mijlocul unei minunate pravești, dovedind dărnicia jertfelor românești pentru lege și neam.

Inițiată de neobositul venerabil chiriarih al Clujului, P. S. Episcop Nicolae, și ridicată prin stăruințele părintelui protopop Iovian Murășianu, noua biserică ortodoxă, clădită în stil românesc, este opera arhitectului bucureștean, prof. I. D. Traianescu, executată de inginerii T. Eremia și Marcu. Pictura, de o mare frumusețe artistică, se datorește maestrului profesor Paul Monda.

La târnosirea noului lăcaș divin, săvârșită Duminică în 3 l. c., a sosit un mare număr de oaspeți din diferitele părți ale țării.

M. Sa Regele și-a avut trimisul special, în persoana dlui maior Sidorovici.

Actul sfințirii l-a îndeplinit P. S. Episcop Lucian al Romanului, cu numeroasă asistență.

Guvernul a fost reprezentat prin dl ministru al cultelor Al. Lapedatu.

După terminarea serviciului religios P. S. Episcop Lucian dă citire adresei primite dela P. S. Episcop Nicolae al Clujului, adresă prin care P. C. protopop Iovian Murășianu este ridicat, în urma meritelor dobândite în slujba bisericii, la rangul de protoiereu stavrofor și decorat cu crucea.

La sfârșitul slujbei religioase a cuvântat P. S. Episcop Lucian, evocând în accente adânc simțite timpurile de prigoană și asuprire ale poporului român din Ardealul stăpânit de străini, când acest popor nu-și mai găsea sprijin și adăpost decât în sfânta noastră biserică. —

În aceeași zi de sărbătoare a Turzii s'a oficiat o slujbă religioasă la mormântul lui Mihai Viteazul, ear seara s'a ținut o ședință a FOR-ului, secția eparhială Cluj, și un concert izbutit al corului Academiei teologice clujene.

INFORMAȚIUNI

Hirotoniri. Au fost hirotoniți întru presbiteri următorii clerici: Vasile Floruța pentru parohia Zdrapți, Traian Țițeu pentru Ghimeș-Făget, Octavian Daju pentru Riușor și Ioan Marcu pentru Lupu din Arhiepiscopia noastră, și Ioan Baloș pentru Toracul mic (Iugoslavia) și Traian Trăilă Milota pentru colonia I. G. Duca (Timișoara) din eparhia Aradului.

A murit un om de bine. Duminică în 3 Noembrie c., a fost înmormântat, cu deosebită cinste, în cimitirul comunal din Sibiu, directorul exploatărilor dela minele de aur ale societății „Mica” din Brad, A. Sieber, răposat în vârstă de 53 de ani. În calitatea sa de inginer de mine, dispărutul și-a câștigat, în timp de 26 de ani, mari merite pentru mineritul Munților Apuseni, — producțiunea de aur, în regiunea Bradului, se leagă de activitatea acestui om cu multă experiență și temeinică pregătire. Corpul inginerilor pierde un distins coleg, care s'a aclimatizat deplin în noua sa patrie; ear muncitorii minelor dela Brad, pierd un adevărat părinte sufletesc. La mormânt a vorbit și directorul liceului nostru din Brad, Pr. C. Ciocan, relevând meritele celui răposat. În veci pomenirea lui!

Act de mulțămire. Oficiul parohial ortodox român din Idiciu, județul Târnava mică, adânc recunoscător aduce și pe această cale călduroase mulțumiri, generoșilor donatori cari au contribuit cu obolul lor pentru biserica noastră. În special aducem mulțumiri băncii „Albina” pentru suma de 2000 lei; Venerabilului Prea Sf. Roman Ciorogariu, 200; Gh. Atanasescu-Iași, 1000; Mănăstirea Neamț 670; Mănăstirea Agapia 500; Municipiul Timișoara 500; Dr. Emil Dandea, prim. orașului Târgu-Murăș, 200; profesorul Aurel Popa-Oradea 150; Aurel Nistor, protopop, Sf. Gheorghe, 130; Dr. Lucian Borcea avocat Sibiu, V. D. Tobolcea ostaș Buzău, Familia căpitan Imandache Ilva-Mare-Năsăud, I. Mihăilescu București strada Lirei Nr. 22, V. Popa Burcă-Peatra Neamț, Dr. Eugen Nicoară-Reghin, Of. parohial Brașov-Cetate, Dr. Nihail Nicola Hălmaș-Arad, toți câte 100 lei; epitropia Măderat-Arad 95; Of. parohial Porcești-Sibiu 85. — Total 6339 lei. — Pr. Iosif Gh. Roman.

Caz de moarte. Cea mai veche dintre muncitoarele stabilimentului tipografic arhidiecezan din Sibiu și a biroului său de expediție, Maria Hust, s'a stâns subit din viață Joi, în 7 l. c. Deși înaintată în etate, a lucrat, până în ultimele sale clipe, cu zor și pricepere, în atelierele Tipografiei noastre Arhidiecezane, unde, un lung timp, de peste cincizeci de ani, n'a lipsit dela datorie. În mormântarea i s'a făcut astăzi, Sâmbătă, în cimitirul comunal din Sibiu, petrecută de o îndurerată soră, de conducătorii tipografiei și de numeroșii tovarăși de lucru, cari au pierdut în răposata o bună și vrednică muncitoare. Fie-i amintirea neuitată!

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminică, 10 Noembrie 1935, va predica părintele rector N. Colan.

Duminică, în 10 Noembrie, ora 6 seara, va conferența, în sala mare a județului Sibiu, dl profesor universitar Gh. Șofronie despre: Statul național și pactul genevez.

CARTI ȘI REVISTE

„Episcopii Samuil Vulcan și Gherasim Raț” 1830—1840. — A apărut o vastă monografie istorică culturală, de protopresv. Dr. Gh. Ciuhandu. Extensiunea: XXXII+704 pagini mari, garmond. Cuprinsul: Însemnări și documente culese de prin deosebite arhive (Arad, Oradea, Viena), privind istoria culturală și bisericească, mai ales a românilor din Crișana, dar semnalând și chestiuni privitoare la Ardeal, Banat și chiar și Dalmația. Expunerea istorică și cele 186 documente ce-i sânt anexate, apoi sumarul amănunțit dimpreună cu Indicele de nume și materii, fac ca cetitorul să se poată orienta cu înlesnire asupra cuprinsului lucrării. Lucrarea de 734 pagini în total, — scoasă din tipar fără ajutor străin, — se poate procura dela autor, în Arad, cu prețul de Lei 500 exemplarului. În vederea marilor cheltuieli de tipar, autorul a fost nevoit să-și rezerve și sarcina editării și a desfacerii. Cine va procura această lucrare face, din mai multe puncte de vedere, un lucru bun, dând întâi de toate autorului nădejdea și posibilitatea de a scoate alt volum.

Poșta redacțiunii

Pr. Al. F. în L. Unei publicații obscure, în deosebi când face politică în doi peri, nu i se dă însemnătatea ce n'o are. Dați-ne informații locale de interes cultural și bisericesc.

Nr. 344—1935

(45) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei de cl. III-a, Nădăștia-superioară cu filia Hășdat, din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post: 1. 3 jugăre 1316 st. p. sesiune parohială. 2. 15 litri grâu și 15 litri porumb după fiecare fum.

3. Stola obișnuită.

4. Salarul dela stat.

Cererea de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidații vor anexa la cererile de concurs și concesiunea dela P. V. Cons. arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta, cu încredințarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vreo Duminică sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către parohieni. Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înțelegere cu consiliul parohial. Hunedoara, 22 Octombrie 1935.

Pr. Nicolae Suciu, adm. protopopesc.

Nr. 117—1935

(44) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a doua de clasa I-a din Jina, protopopiatul Mercurea, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Retribuțiunile după acest post sânt: 1. Întregirea dotațiunii dela stat, conform coalei B.

2. Stola uzitată, conform normativului stabilit de adunarea protopopească pentru parohiile tractului Mercurea, aprobat de P. V. Consiliu arhiepiscopesc.

3. Lemne de foc în natură.

Cererile de concurs, însoțite de documentele necesare, se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc până la termenul fixat.

Concurenții își vor procura autorizație de concurs dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc și se vor prezenta în parohie, în o Duminică sau sărbătoare, spre a face cunoștință cu enoriașii.

Mercurea, 29 Iunie 1935.

Oficiul protopopesc ortodox român în înțelegere cu consiliul parohial.

Avram S. Păcurariu protopop.

AU APĂRUT:

Calendarul Bunului Creștin

pe anul 1936

cu Șematism Lei 45.—; fără Șematism Lei 10.—

Calendarul „Oastea Domnului”

pe anul 1936 Lei 10.—

Calendarele au un cuprins foarte bogat și variat și împodobite cu multe ilustrațiuni frumoase. Se pot comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. La comanda de cel puțin 10 ex. se dau 2 Călindare în plus. Pe lângă prețul Calendarelor să se mai adaugă încă Lei 20 pt. porto postal